

Hà Nội, ngày 31 tháng 12 năm 2015

QUYẾT ĐỊNH

**Về việc ban hành Bộ tiêu chí hướng dẫn bảo vệ môi trường
tại các di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh quốc gia**

BỘ TRƯỞNG BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

Căn cứ Nghị định số 76/2013/NĐ-CP ngày 16 tháng 7 năm 2013 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch;

Căn cứ Thông tư liên tịch số 19/2013/TTLT-BVHTTDL-BTNMT ngày 30 tháng 12 năm 2013 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch - Bộ Tài nguyên và Môi trường hướng dẫn bảo vệ môi trường trong hoạt động du lịch, tổ chức lễ hội, bảo vệ và phát huy giá trị di tích;

Căn cứ Công văn số 5450/BTNMT-TCMT của Bộ Tài nguyên và Môi trường về việc góp ý Bộ tiêu chí bảo vệ môi trường di tích tại Việt Nam;

Xét đề nghị của Vụ trưởng Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường,

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này: “Bộ tiêu chí hướng dẫn bảo vệ môi trường (bao gồm môi trường tự nhiên và môi trường văn hóa - xã hội) tại các di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh quốc gia” (sau đây viết tắt là Bộ tiêu chí).

Điều 2. Bộ tiêu chí là cơ sở để các tổ chức, cá nhân có liên quan xây dựng kế hoạch, thực hiện các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường; các cơ quan quản lý nhà nước hướng dẫn, kiểm tra, đánh giá công tác bảo vệ môi trường tại các di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh quốc gia (sau đây viết tắt là di tích quốc gia).

Điều 3. Các di tích không phải là di tích quốc gia, tham khảo vận dụng các quy định tại Bộ tiêu chí trong thực tiễn bảo vệ môi trường tại di tích.

Điều 4. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký ban hành.

Điều 5. Tổ chức thực hiện

1. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Sở Văn hóa, Thể thao, Sở Du lịch các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương theo dõi, kiểm tra, đôn đốc các tổ chức, cá nhân có liên quan tại địa phương thực hiện các quy định trong Bộ tiêu chí. Hàng năm báo cáo, đánh giá tình hình thực hiện, đề xuất việc điều chỉnh, bổ sung Bộ tiêu chí với Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (qua Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường).

2. Các tổ chức, cá nhân có liên quan đến hoạt động quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích căn cứ tình hình thực tế tại di tích, triển khai xây dựng kế hoạch thực hiện, đáp ứng các yêu cầu quy định tại Bộ tiêu chí.

3. Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường chủ trì phối hợp với các cơ quan, đơn vị có liên quan tuyên truyền, hướng dẫn, kiểm tra việc áp dụng Bộ tiêu chí; tổng hợp, đánh giá tình hình thực hiện, báo cáo Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch để điều chỉnh, bổ sung cho phù hợp.

Điều 6. Chánh Văn phòng Bộ, Vụ trưởng Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường, Thủ trưởng các cơ quan, đơn vị có liên quan, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Sở Văn hóa, Thể thao, Sở Du lịch các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./.

Nơi nhận:

- Như Điều 6;
- Bộ Tài nguyên và Môi trường;
- Bộ trưởng;
- Các Thứ trưởng;
- UBND các tỉnh/thành phố trực thuộc TW;
- Sở VH TTDL, Sở VH TT, Sở DL các tỉnh/thành phố trực thuộc TW;
- Lưu: VT, KHCNMT, TX.200.

BỘ TRƯỞNG

Hoàng Tuấn Anh

**BỘ TIÊU CHÍ HƯỚNG DẪN BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG
TẠI CÁC DI TÍCH QUỐC GIA**

*(Ban hành kèm theo Quyết định số: 4666 /QĐ-BVHTTDL ngày 31 tháng 12 năm 2015
của Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch)*

I. NHÓM TIÊU CHÍ CHUNG

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
A	<u>Bảo vệ môi trường tự nhiên</u>			
A1	Trong quy hoạch di tích (nếu có) phải bố trí các công trình, thiết bị phục vụ công tác bảo vệ môi trường tại di tích	Có sơ đồ rõ ràng, phù hợp với cảnh quan, địa hình và đặc điểm của di tích; đáp ứng được nhu cầu sử dụng tại di tích theo các quy định của pháp luật	x	
A2	Quản lý chất thải			
A2.1	Hệ thống thu gom và xử lý nước thải	Xây dựng và vận hành theo quy định hiện hành; Nước thải sau khi xử lý phải đạt quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về môi trường đối với nước thải sinh hoạt	x	
A2.2	Tỷ lệ thu gom và xử lý chất thải rắn	Tối thiểu đạt 80%	x	
A2.3	Phân loại chất thải rắn	Có biện pháp phân loại chất thải rắn ngay tại nguồn	x	
A2.4	Vị trí khu tập kết trung chuyển chất thải rắn	Đảm bảo hợp vệ sinh, không gây ảnh hưởng đến cảnh quan di tích; tuân theo các quy định của pháp luật	x	
A2.5	Cơ sở xử lý chất thải rắn (nếu có)	Đối với những di tích phải xây dựng cơ sở (lò đốt, trạm xử lý...) để xử lý chất thải rắn do đặc thù không thể vận chuyển hoặc khó khăn trong việc vận chuyển chất thải rắn đến nơi khác để xử lý, trong quá trình thiết kế, xây dựng và vận hành phải đảm bảo tuân theo các quy định hiện hành.	x	
A2.6	Thiết kế các trang thiết bị lưu chứa và thu gom chất thải rắn	Phù hợp với cảnh quan di tích; kiểu dáng thích hợp, có nắp đậy, thuận tiện cho việc phân loại rác ngay tại nguồn; kích cỡ phải phù hợp với thời gian lưu giữ	x	

3

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
A2.7	Bố trí địa điểm đặt trang thiết bị lưu chứa và thu gom chất thải rắn	Hợp lý, không ảnh hưởng đến cảnh quan di tích; đáp ứng được nhu cầu sử dụng, thuận tiện và dễ nhận biết	x	
A2.8	Phân luồng các phương tiện giao thông hoạt động trong khu vực di tích trên cả đường bộ và đường thủy (nếu có) để giảm lượng khí thải	Xây dựng kế hoạch, triển khai thực hiện trong thực tế.	x	
A2.9	Bãi đỗ, bến neo đậu... cho các loại hình phương tiện giao thông khác nhau	Đảm bảo đủ nhu cầu sử dụng trong thời gian cao điểm nhất.	x	
A2.10	Cấm, hạn chế hút thuốc lá trong khu vực di tích	Cấm hút thuốc lá trong khu vực nội tự; Tuyên truyền, vận động, nhắc nhở du khách không hút thuốc lá tại những khu vực khác trong di tích. Có hệ thống biển báo bằng chữ viết (Tiếng Việt và Tiếng Anh) và hình ảnh minh họa.	x	
A2.11	Giải pháp tiết kiệm nước	Xây dựng kế hoạch và triển khai thực hiện trong thực tế.		x
A2.12	Thời gian lưu chứa chất thải rắn sinh hoạt	Không quá 2 ngày (48 giờ).		x
A2.13	Tái sử dụng, tái chế, giảm thiểu lượng chất thải rắn đổ đến các khu chôn lấp	Xây dựng kế hoạch, triển khai thực hiện trong thực tế theo quy định của pháp luật.		x
A2.14	Sử dụng các phương tiện giao thông thân thiện với môi trường	Các loại phương tiện không phát sinh khí thải độc hại (xe đạp, xe đạp điện, xe máy điện, ô tô điện...), hoặc hoạt động bằng nhiên liệu thân thiện với môi trường.		x
A3	Hệ thống nhà vệ sinh			
A3.1	Thiết kế và vị trí	Phù hợp với cảnh quan và đặc điểm di tích; đáp ứng nhu cầu sử dụng; dễ nhận biết, dễ tiếp cận, đảm bảo an ninh, an toàn cho người sử dụng	x	
A3.2	Trang thiết bị tiện nghi	Hoạt động tốt, lắp đặt chắc chắn, gọn gàng, bảo đảm thông thoáng, sạch sẽ, đủ ánh sáng	x	
A3.3	Hệ thống biển báo	Có ngôn ngữ bằng Tiếng Việt và Tiếng Anh hoặc kèm hình ảnh minh họa; đặt ở vị trí thuận lợi để quan sát.	x	
A3.4	Bố trí, thuê nhà vệ sinh (lưu động hoặc cố định) vào thời kỳ hoạt động cao điểm của di tích	Có kế hoạch và đảm bảo đáp ứng được nhu cầu sử dụng tăng đột biến.	x	

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
A3.5	Nhân lực phục vụ	Bổ trí đủ và thường xuyên để đảm bảo nhà vệ sinh luôn hoạt động tốt	x	
A4	Bảo vệ môi trường trong công tác bảo quản, tu bổ và phục hồi di tích			
A4.1	Thực hiện Báo cáo Đánh giá tác động môi trường (ĐTM), Kế hoạch bảo vệ môi trường	Các dự án là đối tượng phải lập Báo cáo ĐTM, Kế hoạch bảo vệ môi trường phải thực hiện theo các quy định của pháp luật hiện hành, được thẩm định, phê duyệt trước khi tiến hành thực hiện dự án.	x	
A4.2	Sử dụng các vật liệu, sản phẩm thân thiện với môi trường trong quá trình bảo tồn, tu bổ, tôn tạo di tích.	Được thể hiện trong quá trình lập dự án, triển khai thực hiện trong bảo quản, tu bổ và phục hồi di tích		x
A5	Nhân lực và kinh phí cho công tác bảo vệ môi trường			
A5.1	Nguồn nhân lực theo dõi quản lý công tác bảo vệ môi trường	Bổ trí cán bộ chuyên trách hoặc kiêm nhiệm có kiến thức chuyên môn, đáp ứng được nhu cầu của công tác bảo vệ môi trường tại di tích.	x	
A5.2	Nguồn kinh phí cho các hoạt động bảo vệ môi trường	Được bố trí theo các quy định hiện hành của Nhà nước và đặc thù của địa phương.	x	
A5.3	Xã hội hóa công tác bảo vệ môi trường	Có sự tham gia, hưởng ứng của các tổ chức, cá nhân có liên quan trong hoạt động bảo vệ môi trường và tuân theo quy định của pháp luật.		x
B	<u>Bảo vệ môi trường văn hóa - xã hội</u>			
B1	Đối với Ban quản lý di tích			
B1.1	Phòng ngừa và ngăn chặn các hiện tượng ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường văn hóa - xã hội, tình hình an ninh trật tự trong phạm vi khu di tích	Xây dựng kế hoạch và triển khai thực hiện; thường xuyên thực hiện các biện pháp kiểm tra, xử lý theo quy định của pháp luật.	x	
B1.2	Tổ chức và sắp xếp các dịch vụ phục vụ du khách	Sắp xếp hệ thống hàng quán dịch vụ hợp lý, thuận tiện cho du khách, không ảnh hưởng đến không gian di tích.	x	
B1.3	Nội quy hoạt động của di tích	Có xây dựng, được niêm yết công khai, đặt tại vị trí dễ quan sát.	x	
B1.4	Hướng dẫn du khách thực hiện các quy định về bảo vệ môi trường tại di tích	Có hệ thống chỉ dẫn (biển báo, loa đài...) rõ ràng, thường xuyên; bố trí hợp lý, không ảnh hưởng đến cảnh quan và đặc điểm của di tích.	x	

Chữ ký

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
B1.5	Tiếp nhận và xử lý kịp thời các thông tin do khách tham quan cung cấp	Thiết lập đường dây nóng, thông tin được niêm yết công khai, dễ quan sát.	x	
B1.6	Phối hợp với chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân có liên quan trong hoạt động bảo vệ môi trường tại di tích	Tích cực tham gia các hoạt động, sự kiện bảo vệ môi trường do chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân có liên quan tổ chức; Kiến nghị với các cơ quan chức năng xử lý kịp thời những hành vi vi phạm quy định về bảo vệ môi trường gây ảnh hưởng đến môi trường xung quanh di tích.		x
B1.7	Các hoạt động chia sẻ lợi ích từ việc khai thác giá trị di tích đối với cộng đồng địa phương	Tạo điều kiện cho các tổ chức, cá nhân, hộ gia đình tại địa phương có di tích được hoạt động kinh doanh, dịch vụ theo quy định của pháp luật trong và xung quanh di tích; Có các đóng góp thiết thực cho các hoạt động phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội tại địa phương.		x
B2	Đối với các tổ chức, cá nhân, hộ gia đình hoạt động kinh doanh dịch vụ tại di tích (bao gồm cả các cơ sở lưu trú du lịch, các doanh nghiệp lữ hành, kinh doanh vận chuyển...)			
B2.1	Thực hiện các quy định của pháp luật về bảo vệ môi trường	Yêu cầu ký kết và thực hiện theo đúng các cam kết Bảo vệ môi trường với Ban quản lý di tích và các cơ quan chức năng liên quan.	x	
B2.2	Hướng dẫn du khách thực hiện các quy định về bảo vệ môi trường tại di tích	Có bố trí nhân lực, tài liệu, hệ thống biển chỉ dẫn; thực hiện thường xuyên.	x	
B2.3	Việc kinh doanh, trưng bày hàng hóa tại di tích	Đảm bảo phù hợp với tính chất và không gian di tích, phải tuân theo các quy định do các cơ quan có thẩm quyền ban hành.	x	
B2.4	Hưởng ứng, tham gia các hoạt động bảo vệ môi trường; khai thác, phát triển du lịch bền vững theo quy định của pháp luật trên địa bàn.	Tham gia ký kết giữa các bên (Ban quản lý, chính quyền địa phương, doanh nghiệp...) và triển khai trong thực tế.		x
B3	Đối với du khách tại di tích			
B3.1	Thực hiện nội quy di tích, các quy định, hướng dẫn về bảo vệ môi trường tại di tích	Bỏ chất thải đúng nơi quy định; Giữ gìn vệ sinh công cộng; Không xâm hại cảnh quan di tích, các loài sinh vật tại di tích.	x	
B3.2	Thực hiện các quy định về nếp sống văn minh tại di tích.	Không tham gia vào các hoạt động trái với quy định của pháp luật, làm ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường văn hóa - xã hội và tình hình an ninh trật tự trong phạm vi khu di tích, trang phục phù hợp, ứng xử văn hóa khi tham quan di tích	x	

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
B4	Thắp hương và cúng vàng mã			
B4.1	Khu vực đốt vàng mã	Phải có khu vực riêng, hợp lý, đảm bảo an toàn phòng chống cháy nổ	x	
B4.2	Hệ thống thông gió	Bố trí tại nơi thắp hương trong nhà	x	
B4.3	Hệ thống phòng cháy chữa cháy	Bố trí đầy đủ khắp di tích, tăng cường tại những địa điểm có nguy cơ cháy nổ cao	x	
B4.4	Lư hương phục vụ người hành lễ	Mỗi hạng mục di tích chỉ có một lư hương		x
B5	Hòm công đức và đĩa giọt dầu			
B5.1	Số lượng hòm công đức	Bố trí không quá 3 hòm công đức cho mỗi hạng mục di tích		x
B5.2	Đĩa đựng tiền giọt dầu	Chỉ đặt trên ban thờ chính		x
C	Thông tin - Tuyên truyền			
C1	Niêm yết quy định về bảo vệ môi trường			
C1.1	Hình thức, vị trí	Đặt tại vị trí dễ quan sát; Có bảng riêng hoặc lồng ghép với Nội quy của di tích	x	
C1.2	Nội dung	Phải ghi rõ các quy định về bảo vệ môi trường tại di tích	x	
C2	Giáo dục và tuyên truyền			
C2.1	Quảng bá, giới thiệu về giá trị của di tích và tầm quan trọng của công tác bảo vệ môi trường đối với hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị di tích	Xây dựng tài liệu, tiến hành quảng bá thông qua nhiều phương tiện truyền thông khác nhau.		x
C2.2	Tập huấn, giáo dục về bảo vệ môi trường tại di tích	Số lần tối thiểu 1 lần/ 1 năm (có thể kết hợp với các hoạt động tập huấn, giáo dục khác).		x
C3	Hệ thống truyền thanh			
C3.1	Số lượng	Các địa điểm chính tại khu di tích phải có loa phát thanh để thông tin, tuyên truyền, nhắc nhở du khách thực hiện các quy định cần thiết tại khu di tích.		x
C3.2	Chất lượng	Đảm bảo hệ thống có thể hoạt động tốt, liên tục, tín hiệu âm thanh rõ ràng.		x

Handwritten signature

II. NHÓM TIÊU CHÍ ĐẶC THÙ

Bên cạnh việc thực hiện các quy định trên đây, một số di tích có tính chất đặc thù cần phải thực hiện các quy định để đáp ứng yêu cầu về bảo vệ môi trường theo đặc thù của di tích.

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
D	Đối với di tích có tổ chức lễ hội			
D1	Quản lý chất thải			
D1.1	Hệ thống lưu chứa và thu gom rác thải vào thời gian trước, trong và sau quá trình tổ chức lễ hội	Có kế hoạch và biện pháp cụ thể để tăng cường trang thiết bị và nguồn nhân lực nhằm đảm bảo đáp ứng đủ nhu cầu.	x	
D1.2	Thời gian lưu chứa chất thải rắn sinh hoạt trong thời gian tổ chức lễ hội	Không quá 01 ngày (24 giờ).	x	
D2	Kiểm soát tiếng ồn			
D2.1	Giảm thiểu tiếng ồn trong khu vực di tích trong thời gian tổ chức lễ hội từ 21 giờ ngày hôm trước đến 6 giờ sáng ngày hôm sau.	Thực hiện các biện pháp để tiếng ồn không vượt quá 65 dBA (đối với khu vực cần đặc biệt yên tĩnh) 80 dBA (đối với khu vực khác).		x
D2.2	Giảm thiểu tiếng ồn trong khu vực di tích trong thời gian tổ chức lễ hội từ 6 giờ sáng đến 21 giờ trong ngày.	Thực hiện các biện pháp để tiếng ồn không vượt quá 75 dBA (đối với khu vực cần đặc biệt yên tĩnh) 90 dBA (đối với khu vực khác).		x
D2.3	Quy định về vị trí của các hoạt động vui chơi giải trí có phát sinh âm thanh.	Khoảng cách đến khu vực nội tự của di tích tối thiểu là 100m.		x
D2.4	Quy định về nội dung các hoạt động phát sinh âm thanh trong khu vực di tích.	Phải phù hợp với tính chất của lễ hội và di tích.		x
D2.5	Các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo phát sinh âm thanh diễn ra tại khu vực di tích, đặc biệt là khu vực nội tự.	Quy định về thời gian tiến hành, không gây ảnh hưởng đến không gian di tích và du khách.	x	
D3	Công tác tổ chức lễ hội	Tuân thủ các quy định hiện hành về tổ chức lễ hội, đảm bảo lễ hội được an toàn, văn minh, lịch sự, tiết kiệm, chống lãng phí.	x	
E	Đối với Danh lam thắng cảnh			
E1	Ứng phó với sự cố môi trường	Có phương án, chuẩn bị phương tiện và các điều kiện cần thiết để kịp thời ứng phó và khắc phục tối đa hậu quả.	x	

Mã số	Nội dung tiêu chí	Quy định cụ thể	Yêu cầu thực hiện	
			Bắt buộc	Khuyến khích
E2	Đánh lam thắng cảnh có diện tích mặt nước tự nhiên			
E2.1	Các dịch vụ vận chuyển khách du lịch bằng phương tiện thủy nội địa, các phương tiện lưu trú, nhà hàng nổi, khách sạn nổi trên diện tích mặt nước do di tích quản lý	Tham gia ký kết và thực hiện theo đúng các quy định về kỹ thuật, trang thiết bị an toàn và bảo vệ môi trường được các cơ quan chức năng kiểm tra xác nhận. Đảm bảo an toàn giao thông trong hoạt động vận tải hành khách du lịch.	x	
E2.2	Các hoạt động khai thác sản xuất, neo đậu phương tiện đánh bắt thủy sản và phương tiện vận tải tại khu vực diện tích mặt nước do Ban quản lý di tích quản lý	Phải tuân theo các quy định hiện hành về bảo vệ môi trường và các quy định khác có liên quan, không gây ảnh hưởng đến di tích.	x	
E3	Bảo tồn giá trị đa dạng sinh học			
E3.1	Bảo tồn các nguồn gen bản địa quý hiếm (nếu có)	Xây dựng kế hoạch và triển khai thực tế; thường xuyên thực hiện các biện pháp kiểm tra, xử lý theo quy định của pháp luật.	x	
E3.2	Hạn chế các hoạt động làm ảnh hưởng tới hệ sinh thái trong và xung quanh di tích	Xây dựng kế hoạch và triển khai thực tế; thường xuyên thực hiện các biện pháp kiểm tra, xử lý theo quy định của pháp luật.	x	
E3.3	Hạn chế ảnh hưởng của thuốc bảo vệ thực vật trong công tác chăm sóc thực vật	Sử dụng thuốc bảo vệ thực vật trong danh mục cho phép, khuyến khích sử dụng các loại thuốc bảo vệ thực vật thân thiện với môi trường.		x
G	Đối với di tích Khảo cổ			
G1	Đối với các hoạt động thăm dò, khai quật khảo cổ			
G1.1	Hạn chế tối đa ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường tự nhiên; không gây ô nhiễm nguồn nước nơi khai quật khảo cổ	Phải tiến hành nghiên cứu và có đánh giá môi trường trong dự án khai quật khảo cổ	x	
G1.2	Xử lý đất đá trong quá trình thăm dò, khai quật và các loại chất thải phát sinh khác	Phải xây dựng và tiến hành triển khai kế hoạch xử lý trong và sau quá trình khai quật	x	

Handwritten signature